

"Nowa Reforma" wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni świątecznych. — Numer popołudniowy codziennie oprócz niedziel i świąt.

PRENUMERATA WYNOŚI:

Table with 4 columns: Kategoria, Cena, Czas, Uwagi. Includes rates for Kraków, Austria-Węgry, and other regions.

Przemysł i ogólna (inzeraty) uprasza się nadsyłać wprost do Administracji "Nowej Reformy" w Krakowie. Nr. rach. post. Kasj. Ososod. 887.484.

Redakcja: ul. Jagiellońska 10. Administracja: ul. św. Anny 3. — Telefon Redakcji i Administracji Nr 41, dla rozmów zamiejscowych 1679. — Rękopisy nadsyłanych Redakcyi nie zwraca.

W Łwowie sprzedawają numerów po 6 halersy: w Biurze dzienników A. Stozewskiego ulica Kilińskiego 2 i w Biurze Płonia, al. Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

Przebiegię przyjmuj:

Zamieszkała: Administracja "Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe: w Krakowie: Administracja "Nowej Reformy". — Główna trafikarna w Ryńku. — Agencja J. Kępcasa i A. Salomonowicza, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukienicze. — Biuro dzien-

ników M. Hupczyka, ul. Wileńska. Zamieszkała pnumeratę i ogłoszenia (inzeraty) przyjmują: we Lwowie Biura dzienników: "Przebiegię" i "Przebiegię" w Krakowie: Administracja "Nowej Reformy". — W Przemyslu: "Przebiegię" i "Przebiegię" w Krakowie: Administracja "Nowej Reformy". — W Przemyslu: "Przebiegię" i "Przebiegię" w Krakowie: Administracja "Nowej Reformy".

Wszystkie ogłoszenia (inzeraty) przyjmują: w Krakowie: Administracja "Nowej Reformy". — Główna trafikarna w Ryńku. — Agencja J. Kępcasa i A. Salomonowicza, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukienicze. — Biuro dzien-

Matura w Galicyi.

(Telefonem.)

Ustne egzaminy dojrzałości w terminie letnim 1912 odbędą się w następujących terminach:

a) W gimnazyach męskich w czerwcu: W Krakowie: W gimn. św. Anny 3 czerwca, w gimn. św. Jacka 25 czerwca, w gimn. III 10 czerwca, w gimn. IV dnia 1 czerwca, w gimn. V dnia 3 czerwca.

W Podgórzu: dnia 18 czerwca. We Lwowie: W gimn. akademickim, w gimn. II, III, w filii gimn. IV i w gimn. VI dnia 1 czerwca, w gimn. IV i VII dnia 10 czerwca, w gimn. V dnia 17 czerwca, w filii gimn. VII i w gimn. VIII dnia 14 czerwca.

Na prowincyi: W Bochni 12, w Brodach 10, w Brzeżanach 10, w Dębicy 3, w Drohobyczu 10, w Jarosławiu 22, w Jaśle 7, w Kolomyi w polskim gimn. 13, w ruskim 14, w Nowym Sączu w I i II gimn. 3, w Nowym Targu 7, w Przemyślu w I gimn. 10, w II 1, w gimn. Przemysko-Zasanie 24, w Rzeszowie w I gimn. 8, w II 3, w Samborze 17, w Samborze w filii 11, w Sanoku 13, w Stanisławowie we wszystkich gimn. 3, w Tarnopolu w gimn. I 3, w II 14, w III 18, w Tarnowie w gimn. I 10, w II 19, w Wadowicach 1, w Zloczowie 1 czerwca.

W gimnazyach męskich prywatnych: W Bąbowicach pod Chyrowem 3 czerwca, w gimn. A. Mickiewicza we Lwowie 28 maja, w Stryju w gimn. I 31 maja, w filii 1 czerwca.

b) W gimnazyach żeńskich w maju: W Krakowie: W gimn. przy ul. Wolskiej 29, w gimn. im. Królowej Jadwigi 23, w gimn. p. Strazińskiej 20 maja.

We Lwowie: W gimn. J. Słowackiego 25, w gimn. p. Strazińskiej 25 maja.

Na prowincyi: W Stanisławowie prywatne 30 maja, w Kolomyi w gimn. Urszulanek 30 maja.

c) W szkołach realnych w czerwcu: W Krakowie: W I szkole 1, w drugiej 17 czerwca.

We Lwowie: W obydwu szkołach 1 czerwca. Na prowincyi: W Jarosławiu 11, w Krośnie 3, w Sniatynie 11, w Stanisławowie 11, w Tarnowie 3, w Tarnopolu 3, w Żywcu 13 czerwca.

a) W liceach żeńskich w czerwcu: W Krakowie: W liceum p. Kaplińskiej 23 czerwca.

We Lwowie: W liceum p. Niedziałkowskiej 5go, p. Frenklowy 1go, p. Filipi 11go, SS. Nazaretanek 10 czerwca, — prywatne Dittnerowej 29 maja.

Na prowincyi: W liceum SS. Urszulanek w Tarnowie 12go, SS. Urszulanek w Kolomyi 1go czerwca, SS. Józefitki w Tarnopolu 20 maja, p. Ruchalskiej w Przemyślu 10 czerwca.

Chorzy ministrowie.

(Telefonem.)

Wiedeń. Minister skarbu Zaleski, jak zapowiadając, że się znacznie lepiej. Podczas pobytu w Abacyni minister zatwierdził i różne sprawy urzędowe. Po upływie krótkiego urlopu, minister, który czuje się już zupełnie zdrowym, wrócił do Wiednia.

Minister handlu Roessler, który zachorował na influencję, jest już również w rekonwalescencji.

Minister robót publicznych Trnka, który niedawno poddał się operacyi gardła, ma się także lepiej.

Nowy gabinet węgierski.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Budapeszt. Lukacs konferował wczoraj z Kossuthem i Justhem. Jak słychać, Lukacs zapewnił na tej konferencyi, że jako główny punkt programu zamierza postawić reformę wyborczą opartą na jak najszerszych podstawach. Co się tyczy ustawy wojskowej, to Lukacs domaga się przyjęcia paragrafu 43 ustawy wojskowej o powoływaniu rezerwy bez żadnej zmiany i bez rezolucyi. Lukacs godzi się natomiast na inne stylistyczne zmiany w innych paragrafach ustawy. Lukacs ma pełnomocnictwo w razie niedania się kompromisu ze stronnictwami opozycyjnymi rozwiązać Sejm węgierski.

Gabinet Lukacsa jest już gotowy. Z wyjątkiem teki skarbu, powierzonoj Teleszkemu, i ministerstwa dla Chorwacyi, które objął Josipowicz, wszystkie inne teki powierzono ministrowi z gabinetu Khuena.

O konstytucyę w Chorwacyi.

(Tel. „Nowej Reformy“.)

Budapeszt. Dziennik „As Est“ ogłosił wczoraj interwju z nowym ministrem dla Chorwacyi Josipowiczem, który na zapytanie, dotyczący komisaryatu królewskiego w Chorwacyi, odpowiedział: „Uważam za wybitny interes także dla Węgrów, aby komisaryat królewski w Chorwacyi zniszczono. Na zapytanie co do wywodów Stuergha oświadczył Josipowicz, że sprawa ta będzie zatłumiona przez prezydenta ministrów. Będą też czynione starania, aby uniknąć konfliktu między oboma państwami monarchii.

Sprawa chorwacka a parlament.

Lublana. Organ posta Sustersicza „Slovenec“, omawiając groźbę Węgrów, skierowaną przeciw Austrii i Stuerghowi, z powodu wystąpienia

Stuergha w sprawie chorwackiej, zapewnia na podstawie informacji z miejsca kompetentnego, że gdyby Węgrzy wykonali swoją groźbę, to w parlamencie austriackim powstała by sytuacja bardzo krytyczna. Południowi Słowianie wszelkimi środkami, nie wykluczając obstrukcyi, wystąpią przeciw tym uświatliom. Gdyby zaś Stuergha zmuszono do dymisyi, to obstrukcyja zwróciłaby się także przeciw jego następcy. Parlament, który jednomyślnie stanął po stronie Stuergha w tej sprawie, będzie się z nim solidaryzował.

Kancelerz Niemiec o sytuacji politycznej.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Berlin, 23 kwietnia.

Niebezpieczeństwo wojny istnieje i dzisiaj. Parlament rozpoczął wczoraj pierwsze czytanie ustaw wojskowych i ustaw w sprawie pokrycia nowych wydatków wojskowych.

Kancelerz Bethman-Hollweg zaznaczył, że nowe ustawy mają na celu stałe pomnożenie pogotowia wojskowego i marynarki. Przedłożenie zostało wniesione nie ze względu na jakieś bezpośrednio groźące niebezpieczeństwo. W danej chwili w sytuacji europejskiej nie ma powodu do zaniepokojenia. Mimo tego nasze postępowanie byłoby bez sumienia, gdybyśmy naszych zbrojnie nie chcieli postawić na odpowiedniej stopie. — Jeżeli tego nie uczynimy, to wszystkie wydatki na wojsko będą bezcelowymi. Podobne głosy odywają się z pośród ludności. (Protasty i śmiech u socjalnych demokratów). Niemcy są gotowe do wojny, gdyby do niej zostały zmuszone, jednakże my nie szukamy sporów. Właśnie ci wszyscy, którzy żyją sobie pokojowo i pracują dla pokoju, muszą się zgodzić na pomnożenie siły wojskowej, szczególnie ze względu na geograficzne położenie Niemiec w środku Europy i ich na wszystkie strony otwarte granice. Silna armia jest najpewniejszą gwarancją pokoju. Jeżeli powiedzieliśmy, że chwilowo nie ma powodu do zaniepokojenia, to tembardziej ubolewamy nad alarmującymi pogłoskami, które u nas, a także i gdzie indziej się rozszerza w artykułach dziennikarskich, może przez źle zrozumiały patryotyzm dla popierania koniecznych zbrojeń. Nie przynosi to żadnego pożytku, a szkodzi handlowi. Jestem przekonany i wszystko przemawia za tem, że żadne z wielkich mocarstw nie życzy sobie konfliktu z nami. — Jednakże wojna bywa często wywołana wbrew woli narodu. Często narody bywają popchnięte do wojny przez hałaśliwą i sfanatyzowaną mniejszość.

Niebezpieczeństwo to istnieje i dzisiaj, a może w jeszcze wyższym stopniu, niż dawniej (słuchający, słuchając) gdyż opinia publiczna i agitacja mają dzisiaj większe znaczenie. Biada temu, którego użbrojenie nie jest dostatecznym.

Nikt nie może przepowiedzieć, jak się przyszłość ułoży. Musimy jednak pamiętać, że według naszej siły zbrojnej oceniamy naszą wartość, jako przyjaciela i sojusznika, a ewentualnie i przeciwnika. Od tego też zależy także i powaga naszego zdania w sprawach międzynarodowych. — Wszystkie państwa postępują według tego zapatrywania. — Bliższe szczegóły w tej mierze podane będą w komisyi.

Pokrycie.

Co do pokrycia, to podniósł kanclerz, że armia bez dobrych finansów nie może nic zrobić, zaś dobra siła zbrojna jest także najszerszym fundamentem dobrych finansów. Byłoby nie na miejscu, gdybyśmy chcieli odstąpić od zasady „żadnych wydatków bez pokrycia“. Dlatego też rząd przedłożył równocześnie ustawę o pokryciu nowych wydatków. Rząd jednakże nie mógł się zgodzić na przedłożenie ustawy o podatku spadkowym, która była tylko wywołana rozłam wśród stronnictw burżuazyjnych bez dostarczenia mu poparcia lewicy i socjalnych demokratów, którzyby z pewnością za to nie byli głosowali za ustawami wojskowymi. Natomiast rząd przedłożył ustawę o zniesieniu kontyngentu podatku wódczanego, co przynosi około 36 mil. marek rocznie.

Po rewolucyi w Fezie.

(Telegr. „Nowej Reformy“.)

Paryż. General Moinier telegrafuje do ministrów wojny: W Fezie przywrócono zupełny spokój. Nasze straty wynoszą 15 oficerów i 40 żołnierzy zabitych, oraz 13 Francuzów cywilnych zostało zabitych.

„Petit Parisien“ donosi, że między zabitymi znajduje się także sprawozdawca „Matina“ Bringau, jego żona, oraz tłumacz wojskowy Renaud, który razem siedzieli przy śniadaniu w chwili, gdy wybuchły rozruchy.

„Matin“ donosi, że poseł Regnault zabrał jego sprawozdawcy wysyłania jakichkolwiek telegramów. „Matin“ zarzuca, że popełniono wiele błędów a zwłaszcza, że można było uniknąć zamordowania obywateli francuskich.

Tanger. Trzecia część dzielnicy Mellah w Fezie została podczas buntu spalona. Znalaziono 50 trupów żydów.

Paryż. Specjalny korespondent Ag. Havasa w Fezie który zdolał się ocalać telegrafuje: Sy-

gnał do buntu dało 17 b.m. czterech żołnierzy, którzy wrócili właśnie od sultana, aby mu przedstawić swoje zatalenia. Mimo polecenie sultana, by zachowywali się spokojnie, wszczęli bunt przeciw kapitanowi. Bunt ogarnął i pospólstwo, które przedewszystkiem zwróciło się przeciw domom Francuzów. Powstańcy postępowali z Europejczykami, którzy dostali się w ich ręce, w sposób barbarzyński. Odcięte ich głowy i wyprute książki zatkneli na piki i obnosili przez ulice. Dopiero wieczorem uwolniono domy Europejczyków od oblężenia.

Po katastrofie „Titanica“.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Nowy Jork. Młody Irlandczyk Cormick przed komisją śledczą zeznał, że kiedy „Titanic“ tonął, skoczył do morza. Płynąc, dotarł do jednej łodzi, jednak załoga łodzi odepchnęła go; ten sam los spotkał go przy drugiej łodzi, aż go wkocino dwie młode Irlandki wciągnęły do łodzi.

Ismay zawinił.

Nowy Jork, 23 kwietnia.

Pani Ryerson, przesłuchiwana przez komisję śledczą, zeznała, że w czasie jazdy na „Titanic“ zwróciła uwagę prezydenta White Star Line, Ismaya, że nadszedły wiadomości o zbliżeniu się gór lodowych i że okręt, jej zdaniem, jedzie za szybko. Na to Ismay jej odpowiedział: Przeciwnie, musimy jechać jeszcze szybciej, niż dotąd.

Wiedzieli o niebezpieczeństwie.

Nowy Jork. Przed komisją senatu oświadczył telegrafista „Carpathii“, że nieprawdziwe wiadomości o ocaleniu pasażerów i uratowaniu okrętu nie pochodzą od niego. Drugi telegrafista okrętu „Titanic“, Bride, zeznał, że w niedzielę po południu dostała się w jego ręce wiadomość okrętu „Carpathia“, przeznaczona dla okrętu „Baltic“, donosząca, że w bliskości okrętu znajdują się trzy wielkie góry lodowe. Wiadomość tę telegrafista oświadczył, że podał do wiadomości kapitana.

121 chorych.

Nowy Jork. W szpitalu tutejszym umieszczono 121 chorych rozbitków z „Titanica“, których stan jest przeważnie dość groźny. — Z załogi „Titanica“ 28 aresztowano, innym zaś nie pozwolono wysiąść w Nowym Jorku; musieli oni wracać do Anglii.

Wywołone zwłoki.

Nowy Jork. Jeden z przybyłych tu okrętów przywiózł wczoraj 64 zwłok rozbitków z „Titanica“.

Interes na katastrofie.

Nowy Jork. Wielkie oburzenie wywołał wśród członków komisji zeznanie jednego ze świadków, który oświadczył, że dlatego nie pozwolono telegrafować z „Carpathii“ żadnych wiadomości i szczegółów o katastrofie, ponieważ jeden z urzędników White Star Line zobowiązał się wobec jednej z nowojorskich redakcyi, której sprzedał sprawozdanie o katastrofie za nadzwyczaj wysoką cenę, że przeszkodzi pojawieniu się jakichkolwiek sprawozdań w innych dziennikach.

Śmierć kapitana Smitha.

Londyn, 23 kwietnia.

„Daily Telegraph“ donosi z Nowego Jorku. Palacz, który w chwili zatonięcia „Titanica“ stał na pomoście wraz z kapitanem Smithem, opowiada: Kiedy ostania łódź spuszczone na morze, kapitan, który stał już po kolana w wodzie, zawołał do marynarzy: „Chłopcy, wypełnijcie swój obowiązek, nie żądam już od was nic więcej, każdy niech dba o siebie, Bóg z wami!“ Potem Smith wziął w ramiona płaczącą dziecko, które stało obok niego i skoczył z niem w fale. Cormick potwierdza te zeznanie i dodaje, że Smith dziecko umieszczył jeszcze w łodzi, sam jednak wsiąść nie chciał.

Śliski na rozbitków.

Londyn. Fundusz zapomogowy na rzecz pozostałych po ofiarach „Titanica“ wykazuje dotąd 100.000 f. szt., z tego 95.000 zebrano w Londynie.

Londyn. Rozwinięto tu nadzwyczaj silną akcyę ratunkową dla rodzin ofiar katastrofy „Titanica“. Dotąd zebrano kilka milionów koron.

Dardanele.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Obawa bombardowania Saloniki.

Salonika. Zarządząco przeniesienie archiwum państwowego do miejsca bezpieczniejszego z obawy przed bombardowaniem Saloniki. Z powodu operacyi floty włoskiej na morzu Egejskim powołano rezerwistów z wylajetu Aidin. Do Skoplje wysłano 5 wagonów z amunicyą i artylerją.

Skutki zamknięcia Dardanelów.

Konstantynopol. Zamknięcie Dardanelów sprawia wielkie kłopoty żegludze. Przeszło 50 parowców znajduje się w porcie. Ruch osobowy, towarowy i pocztowy w zastój; czyni się jednak zabieg, aby ruch ten drogą pośrednią umożliwić. Towarzystwa kolejowe obiecały rządowi ułatwienia przy transporcie zboża. Władze miasta czynią przygotowania, aby zapobiec drożyznie środków żywności. Na targu w Konstantynopolu leży około 90.000 worków mąki. Z powodu wstrzymania ruchu na targu cukrowym nastąpiła wielka haussa.

Wiedeń. Rząd turecki dotąd mimo przedstawień mocarstw nie chce usunąć min z Dardanelów, które będą dalej zamknięte dla okrętów handlowych. Porta bowiem, jak wiadomo, stawia jako warunek otwarcia Dardanelów wycofanie floty włoskiej z morza Egejskiego. Rokowania z Portą toczą się dalej. W tutejszych kołach dyplomatycznych panuje przekonanie, że Włochy, przekonawszy się o bezcelowości ataku na Dardanele, więcej go nie potworzą.

Stanowisko Porty.

Wiedeń. Rząd turecki dotąd mimo przedstawień mocarstw nie chce usunąć min z Dardanelów, które będą dalej zamknięte dla okrętów handlowych. Porta bowiem, jak wiadomo, stawia jako warunek otwarcia Dardanelów wycofanie floty włoskiej z morza Egejskiego. Rokowania z Portą toczą się dalej. W tutejszych kołach dyplomatycznych panuje przekonanie, że Włochy, przekonawszy się o bezcelowości ataku na Dardanele, więcej go nie potworzą.

Stanowisko mocarstw.

Berlin. Na przedstawienie giełdy zbożowej w Manheim, iż zamknięcie Dardanelów przynosi szkodę dla handlu, odpowiedział sekretarz stanu Kiderlen-Wächter, że Niemcy, jako państwo neutralne, nie mogą się mieszać w wojnę między dwoma innymi wielkimi mocarstwami, jednakże rząd będzie się starał popierać odpowiednie kroki ku ochronie interesów niemieckich, stosownie do sytuacji.

Z Rady m. Krakowa.

Kraków, 23 kwietnia.

Wczorajsze posiedzenie zajął prezydent Leo przedłożeniem wniosku nagłego o udzielenie zasiłku 2000 K na Dom Polski w Ostrawie Morawskiej. Wniosek jednomyślnie uchwalono.

Budowa zakładów sanitarnych.

Wicepr. Sare imieniem sekcji ekonomicznej i skarbowej przedstawił sprawę budowy zakładów sanitarnych, która rozpatrywana być miała jeszcze w roku ubiegłym, została jednak odrzuconą celem zbadania jej jeszcze raz przez sekcję ekonomiczną. Subkomitet sekcji zastanawiał się nad projektami i kosztorysem i orzekł, że projektowane umieszczenie zakładów sanitarnych na gruntach pokontumacyjnych (na pięciu morgach) jest zupełnie odpowiedni. Zatwierdzono więc w zasadzie cały program budowy, uchwalono jednak na razie przystąpić do budowy tylko najniebezpieczniejszych budynków a to: zakładu desygnacyjnego wraz z budynkami gospodarczymi, domu izolacyjnego, domu służbowego, pracowni bakteriologicznej, hali maszyn i tylko dwóch pawilonów zakaźnych. Natomiast należy wstawić do kosztorysu kosztu uregulowania i budowy ulicy od podjazdu kolejowego i kontumacyi i kosztu budowy kanału na tej przestrzeni. Przez odrzucenie na razie budowy laboratorium dymowego, kuchni i dwóch pawilonów chorób zakaźnych, subkomitet zaproponował zmniejszenie wydatków na budowę o 237.050 K. Cały zatem wydatek na budowę zakładów sanitarnych wraz z urządzeniem ulicy i budową kanału miejskiego wynosić będzie 850.000 K. — Obecnie dopłaca gmina na utrzymanie starych, zniszczonych zakładów sanitarnych 35.875 K rocznie. Po przeprowadzeniu dokładnych obliczeń okazuje się, że koszt utrzymania nowych budynków sanitarnych zwiększa się zaledwie o 6—10 tysięcy, a to dla tego, że przy dobrze urządzonych zakładach liczyć można na pewien zwrot kosztów ich utrzymania. Budowa nowych zakładów sanitarnych i utrzymanie tych zakładów obciąża budżet miejski nowym wydatkiem do wysokości 32—40 tysięcy koron.

Przedłożone przez referenta wnioski zatwierdzą propozycyę subkomitetu.

Co do strony finansowej przedstawia referent następujące wnioski:

- 1) Cała budowa tych zakładów wraz z wewnętrznym urządzeniem, oświetleniem, kanalizacją wewnętrzną, doprowadzeniem wody, ogrodzeniem całej parceli, urządzeniem ogrodu, rekonstrukcyą drogi od podjazdu kolejowego do kontumacyi i budowa kanału miejskiego na tej przestrzeni wykonana ma być kosztem 850.000 K.
2) Wydatek ten pokryje się częścią z pożyczki inwestycyjnej (drugiej) z r. 1907 sumą 400.000 K, względnie 350.000 K. Brakującą sumę 450.000 K, względnie 500.000 K, należy wstawić do zaciągnięcia się mającej w najbliższym czasie nowej pożyczki inwestycyjnej długoterminowej.
3) Upoważnia się prezydenta i sekcję skarbową, po wydaniu kwoty z funduszu inwestycyjnego z roku 1907 do zaciągnięcia w miarę potrzeby krótkoterminowej pożyczki do wysokości 400—500.000 koron.

Dalsze wnioski upoważniają sekcję ekonomiczną do natychmiastowego rozpoczęcia budowy zakładów sanitarnych i polecają prezydentowi, aby starał się u Wydziału krajowego o przyspieszenie budowy szpitala epidemicznego, który prowadzony będzie w zarządzie kraju. W tym wypadku gmina odda Wydziałowi krajowemu grunt odpowiedni, pod warunkiem, że Wydział krajowy przystąpi w przeciągu roku do budowy tego szpitala (system pawilonowy na 200 łóżek), a cały szpital przynajmniej do 3 lat oddany będzie do użytku. Równocześnie obecne oddziały chorób zakaźnych w szpitalu św. Łazarza i w szpitalu św.

Ludwika nie będą zniszczone i uszczuplone, dopóki cały szpital epidemiczny na 200 łóżek nie będzie przez kraj wybudowany.

Wnioski po przemówieniu r. m. Ponikły, Bujwida i Domańskiego uchwalono.

Budżet.

Dyskusya szkolna.

Z kolei toczyła się dalsza debata szczegółowa nad budżetem, mianowicie nad działem „Oświata“.

R. m. Nowak Stanisław domaga się przedewszystkiem, aby w rocznicę Kołłątaja jedną ze szkół krakowskich nazwać jego imieniem. Omawiając stan szkół w Krakowie, przyznał mowca, że miasto wiele czyni dla szkolnictwa, ma jednak jeszcze wiele do zrobienia. Jest wiele szkół (im. Jachowicza, wydz. XVIII na Pedagogiczne, im. Jagielli, im. św. Barbary, im. św. Jadwigi, im. św. Wojciecha i inne), które mają licze lub całkiem źle i dla zdrowia dzieci szkodliwe pomieszczenie. Mowca ubolewał, że jeszcze 40% sił nauczycielskich w Krakowie jest tymczasowych; niektóre szkoły od szeregu lat są zorganizowane, a nie mogą doczekać się zatutowania, jak n. p. w Nowej wsi, szkoła żeńska im. Dągosza i t. d. Omawiał dalej sprawę wewnętrzną urzędów, domagając się, aby odpowiadały zasadom higieny szkolnej. Poruszył w końcu potrzebę gruntownej reformy szkolnictwa naszego ludowego i seminaryjnego, oraz usunięcia ze szkół pospolitych języka niemieckiego, jako przedmiotu obowiązkowego.

Mowca domagał się następnie zasiłku 200 K na uczelnie populudniowe im. Szelezkowskiej, poczem zgłosił szereg rezolucyj z wezwaniem magistratu, aby szkoły prowizoryczne jak najrychlej zostały zatutowane; ażeby ze szkół, w których wszystkie klasy pospolite są podwójne, wydzielono paralelki i utworzono z nich nowe szkoły lub przynajmniej postarano się o zatutowanie ich; ażeby klasy czwarte wydziałowe przy wszystkich szkołach miejskich zostały zatutowane; ażeby przyspieszono organizację szkół w gminach przyłączonych. Nadto zgłosił mowca następującą rezolucyę:

„Rada miejska uchwala odnieść się do Sejmu z żądaniem przeprowadzenia gruntownej reformy szkolnictwa ludowego i seminaryjnego w kraju przez usunięcie z nich dwutytułowości i wprowadzenie jednolitego typu z uwzględnieniem kształcenia formalnego i potrzeb kraju — jak również domagając się zniesienia w szkołach pospolitych nauki języka niemieckiego jako przedmiotu obowiązkowego.“

R. m. Maciulowski wskazuje na zastąpienie Krakowa na polu szkolnictwa w gminach przyłączonych, poczem wypowiada szereg uwag co do budowy gmachów szkolnych; domaga się, aby zasięgnięto w tym kierunku opinii u dyrektorów jako przyszłych gospodarzy i ludzi doświadczonych. Dalej zgłosił mowca szereg wniosków, domagających się: polepszenia bytu sług szkolnych w gminach przyłączonych; zrównania ryczałtu na mieszkanie dla kierowników szkół w dzielnicach przyłączonych z wypracowanym w starym Krakowie ryczałtem i t. d. Z wielką stanowczością domagał się mowca energicznej akcyi w sprawie organizacyi ćwiczeń fizycznych w szkołach i żądał, aby w każdej dzielnicy urządzono place na zabawy ruchowe dla młodzieży.

R. m. Konopiński przyznaje, że pomieszczenie wielu szkół ludowych jest nieodpowiednie, na ogół jednak szkoły miejskie mają bez porównania lepsze pomieszczenie, niż rządowe. Dlatego należałoby otworzyć nowego budynku szkoły miejskiej, ulicy Szałk, zbudowanej wielkim kosztem przez gminę, z uwzględnieniem wszelkich wymagań techniki i higieny szkolnej, urządzić z pewną okazałością w obecności przedstawicieli władz autonomicznych i rządowych. Dla ostatnich może to będzie zachętą do naśladowania gminy krakowskiej.

W rezolucyach kom. budżetowej podniesiono sprawę budowy państwowej szkoły robotniczych w Krakowie. Otóż statut takiej szkoły opracowała już sekcya szkolna i wniosła tę sprawę na pełnej Radzie. Jestto rzecz wielkiej wagi, gdyż szkoła ta ma kształcić kobiety w rzemiośle i dawać im patenty do wykonywania zawodów.

W łączności pewnej z tą kwestyą, jest druga rezolucya, wzywająca Radę szkolną do założenia w Krakowie drugiego seminaryum żeńskiego. Jako delegat Rady miejskiej do Rady szkolnej kraj, — uważa sobie mowca za obowiązek przestrzedz uczeni-cie seminaryum przed zawodem, jakiego doznać mogą, starając się o posady nauczycielek. W zeszłym roku szkolnym złożyły w kraju egzamin dojrzałości trzy uczennice seminaryum rządowych, prywatnych wraz z eksternistkami. Niepodobna przypnieć, aby wszystkie otrzymały posady.

U rzędu, o ile mowcy wiadomo, nie ma tendencyi ani do zakładania nowych seminaryów żeńskich tam, gdzie one już są, ani do zakładania średnich szkół żeńskich. Ale taką szkołę robotniczych poprze z pewnością i ministerstwo oświaty i ministerstwo robót publicznych.

Oczywiście, niezależnie od tego czynić należy starania, aby rząd zajął się wogóle wykształceniem kobiet, o którym dziś wogóle nie chce. Reorganizacja szkoły św. Scholastyki jest rzeczą nagłą. Mowca domaga się, aby w Domu Ludowym, o którego zbudowanie upomina się jedna z rezolucyj, pomieszczone były sala, służąca równocześnie na zgromadzenia, przedstawienia teatru ludowego i na koncerty popularne. Dom Ludowy niech będzie budowany bez okazałości, ekonomicznie, ale niech odpowiada celowi.

